

Tisztelt Szerkesztőség!

Felháborodva hallottam a hírt a légymányosi fénytorony építési terveiről. Mivel úgy vélem, a tervezők figyelmét elkerülte pár szempont, itt ragadnám meg az alkalmat, hogy szóvá tegyem ezeket.

Az ELTE légymányosi épületének tetején helyezkedik el a Csillagászati Tanszék kupolája, és remélhetően már a következő évben beszerzésre kerülő távcső. Ez szinte egyedülálló lehetőség a csillagász szakos diákok számára, hogy az ég megfigyelésével foglalkozhassanak. Egy 20 kilométerről is jól látszó, eget beragyogó „fénytorony” mondjuk úgy, nem barátja a csillagászati észleléseknek. A tervezett torony ettől a kupulától 40 méterre van.

Itt jegyezném meg, hogy a nagyságrendileg 1 millió forintos költségű távcsövet eddig még nem szerezték be, de az 500 millió forintos fénytorony több tízmilliós általi támogatására Magyarországnak van kerete.

A tervezők, úgy gondolom, a fényszennyezés fogalmával sincsenek tisztában. Az, hogy a csillagos égbolt az emberiség több ezer éves kultúrájának szerves része, manapság egyre inkább háttérbe szorul a nagyvárosok pazarló és ésszerűtlen kivilágítása miatt. Hogyan is lehetne egy csillagporos ég látványához egy „dízájnos” fénytorony hatásvadászatát hasonlítani! Ez egy további súlyos lépés abban az irányban, hogy egy kétmillió nagyváros lakói a csillagképeket és a Tejutat legfeljebb csak könyvekből ismerjék meg.

A Magyar Tudományos Akadémia Pizskés-tetői Observatóriumából, amely 90 kilométerre helyezkedik el Budapesttől, már így is nehézkessé váltak a megfigyelések, ugyanis az egész délnyugati horizontot beragyogja Budapest fénybűréja. Mennyiben támogatja egy ország kultúráját egyetlen csillagászati kutatóintézete működésének veszélyeztetése?

Hogy ne vádolhassanak túlzott szubjektivitással, lássunk pár külföldi példát! Hogyan lehet az, hogy miközben Budapest fénytoronyt épít, az Egyesült Államokban a nagyvárosok lámpatestjeit fénybarát változatokra cserélik le, amelyek CSAK lefelé világítanak, ezzel csökkentve a városok kivilágítását, és a természetes élőhelyek átlagos éjszakai megvilágítását? Mert kérem, egy nagyváros körül is élnek még állatok, éjszakai élőlények, amelyek a természet millió éves rendje szerint az éjszakát „sötétben” szeretik.

Miközben „végtelen térbe futó fénytengely” válik Budapest felett láthatóvá akár 20 kilométeres távolságból, Texasban fényszennyezés elleni törvényrendelet lép életbe. Vagy gondoljunk arra, hogy a közelmúlt éveiben a diszkós lézerek hirtelen elterjedésével majd ritkulásával hány ilyen forrást tiltottak be Ausztriában, mert elterelte az autózvezetők figyelmét, és baleseteket okozott? Ha már „elsősorban a turisták és az érdeklődők csábításáról” beszélünk, akkor talán vessük tekintetünket a Kanáriszigetekre, amely cáfolhatatlanul turistaparadisom, és több passzusra kiterjedő fényszennyezési rendelet szabályozza a kültéri világitást, mindennemű lézert és fényjátékok betiltva! Dánia partjainál járunk, mikor a II. Világháború befejeztének 50 évfordulója alkalmából lézeres játékot tartottak, és ezrével sodródtak a partra a döglött vadkacsák, ugyanis éppen vonulási időszak volt, és ezek a madarak a csillagok alapján tájékozódnak. Sok turistának szemet szúrt már, hogy a Gellért-hegyről nap mint nap megfigyelhető diszkólámpa, amely a várnegyed felett „csóvál”, valahogy nincs összhangban a budai Vár látványával. Nem is beszélve arról, hogy egy ilyen fényszörny a légi forgalmat is zavarja!

Ami kiváltképp meglep, az az, hogy nem reklámcégek és multinacionális nagyvállalatok támogatják ezt a tervet, hanem az értelmiségi oldalról, így Hámori József kulturális minisztertől, Pokorni Zoltántól, az oktatási tárca vezetőjétől és Kroó Norberttől, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkárától is megerősítést nyert. Bízom benne, hogy döntésüket újrámérelgelik a fenti szempontok figyelembevételével.

Tudom és remélem, hogy szép számmal lesznek még olyan turisták és látogatók is, akiknek értékítélete helyén van, és hozzám hasonlóan úgy vélik, hogy a művészet és a természet tisztelete egymásnak nem mehet a rovására. A csillagos égbolt, annak joga, hogy bolygónkról kitekinthessünk a minket körülvevő Univerzumba, az emberiség nagy kincse, és kétlem, hogy bárkinek jogalapja lenne ezen csorbát ejteni. Márpedig egy közvetlenül az égre világító, grandiózus, energiát és pénzt emésztő fénytorny vitathatatlanul ezt teszi. Ez nem kultúra, ez nagyzási hóbort. Ehhez a tervezet jelenlegi támogatói közül senki sem adhatná a nevét.

Tisztelettel és reménykedve más emberek józanságában is,

Bakos Gáspár
ELTE, IV. éves fizikus-csillagász hallgató
Magyar Csillagászati Egyesület

Napfogyatkozás pályázat

A Magyar Csillagászati Egyesület pályázatot hirdet az 1999. augusztus 11-i teljes napfogyatkozás alkalmából. A pályázat célja a rendkívüli csillagászati jelenség minél színvonalasabb vizuális megörökítése. Az alábbi kategóriákban várunk pályamunkákat:

1. Nagyfelbontású felvételek (gyémántgyűrű, protuberanciák, koronarészletek stb.).
2. Nagy látómezejű felvételek (sorozatfotók, a totalitás és égi környezete stb.).
3. Digitális technikával készült felvételek (CCD-képek, videofelvételek stb.).
4. A napfogyatkozás és észlelői (a jelenség érzelmi hatása a megfigyelőkre, a napfogyatkozással kapcsolatos „földi” jelenségek megörökítése stb.).
5. Gyermekrajzok.

A pályázatra beérkezett anyagok legjavát bemutatjuk a Meteorban, elérhetővé tesszük internetes honlapunkon (<http://www.mcse.hu>), illetve kiállításon is bemutatjuk. Annak érdekében, hogy minél többen részt vehessenek a pályázaton, a pályamunkákkal kapcsolatosan minimális megkötésekkel kívánunk élni. A fotókkal kapcsolatban egyetlen megkötés, hogy méretük legalább 18x24 cm, a gyermekrajzoké legalább A/4-es legyen. A digitális kategóriában VHS kazettákat kérünk beküldeni, a CCD-képeknél a jpeg formátumot részesítjük előnyben.

A pályázatra beküldött anyagokat nem áll módunkban visszaküldeni, azokat a Magyar Csillagászati Egyesület archívumában őrizzük meg.

A pályázat beküldési határideje: 1999. szeptember 11.

Címünk: Magyar Csillagászati Egyesület, 1461 Budapest, Pf. 219.